

Time: 2hrs

Marks 60

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences (**Attempt any six**) (12)

- a. Define Banking Policy under the B.R. Act. 1949.
- b. What is meant by Unclaimed Deposits under the B.R. Act. 1949?
- c. Define a 'Promissory Note'.
- d. What are the liabilities of the Issue Department of the RBI?
- e. What is the capital of the Reserve Bank of India?
- f. What is an ambiguous instrument?
- g. What is a Schedule Bank?
- h. What is a Negotiable Instrument?
- i. What is an Inland and Foreign Instrument?
- j. What is Noting and Who does it?

Q. 2 Write Short Notes (**Attempt any two**) (12)

- a. Presumptions in respect of negotiable instrument
- b. Holder in due course
- c. Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).
- d. Banker's Book Evidence Act.

Q. 3 Answer with reasons (**Attempt any two**) (12)

- a. Whether the bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions:
 - i. A cheque dated 20.12.21 is presented for payment on 20.02.22.
 - ii. A cheque dated 20.12.21 is presented on 20.06.22.
 - iii. The amount in the cheque is stated in words as "Rupees Five Thousand Only" whereas in figures "500".
- b. Analyse the following under the relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949:-
 - i. Can a banking company carry on its business of banking in India without using the word 'bank', 'banker' or 'banking' as part of its name?
 - ii. A foreign banking company incorporated outside India desires to commence banking business in India and applies for a license to Reserve Bank. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian banking companies.

- c. A cheque of Rs.20,000,000/- (Rupees Two Crores Only), issued on 15th January, 2022 was dishonoured and returned by the Bank on 15th February, 2022 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec.138.
- i. In which court will the complaint be filed?
 - ii. Within how many days should the notice be sent?
 - iii. Within how many days does the complaint have to be filed?
- d. State with reasons whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments?
- i. A Bill drawn in London upon a merchant in New York and accepted payable in New York.
 - ii. A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka but endorsed in New York.
 - iii. A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka and accepted payable in New York.

Q.4 Long Answer Type Questions (Attempt any two)

(24)

- a. Discuss the provisions of The Negotiable Instruments Act with reference to Dishonour of Cheque with reference to Sections 138-141 of the N.I. Act.
- b. Compare and Distinguish between a Promissory Note, a bill of exchange and a Cheque.
- c. Discuss the various powers and functions of The Reserve Bank of India.
- d. Discuss the provisions of the Banking Regulations Act relating to licensing of Banking Companies and their Branches and restriction if any on opening of new and transfer of existing place of business.

कालावधी २ तास

एकूण गुण ६०

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (कोणतेही सहा) (१२)

- अ) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे बँकिंग धोरण याची व्याख्या लिहा.
- ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे मागणी न केलेली ठेव म्हणजे काय ?
- क) वचनचिठ्ठी याची व्याख्या लिहा.
- ड) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यू विभागाची दायित्वे काय आहेत ?
- इ) रिझर्व्ह बँकेचे भांडवल काय आहे ?
- फ) संदिग्ध पत्रक म्हणजे काय ?
- ग) शेड्यूल बँक म्हणजे काय ?
- ह) चलनक्षम पत्रक काय असते ?
- ई) देशी आणि विदेशी पत्रक काय असते ?
- ज) टिप्पणी म्हणजे काय ? ती कोण करतो ?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (१२)

- अ) चलनक्षम पत्रकाबाबतची गृहीतके
- ब) साधिकार धारक
- क) रोखता प्रमाण (CRR) आणि वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)
- ड) बँकर्स बुक्स इन्विडन्स कायदा

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) (१२)

- अ) खालील परिस्थितीमध्ये बँकेने धनादेशाचा अनादर करणे योग्य आहे काय ?
 - १) दिनांक २०.१२.२०२१ रोजीचा धनादेश दिनांक २०.०२.२०२२ रोजी सादर करण्यात आला.
 - २) दिनांक २०.१२.२०२१ रोजीचा धनादेश दिनांक २०.०६.२०२२ रोजी सादर करण्यात आला.
 - ३) धनादेशामध्ये अक्षरी रक्कम रुपये पाच सहस्र लिहिलेली असून अंकी रुपये ५०० नमूद करण्यात आले आहेत.
- ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदींप्रमाणे खालील गोष्टींचे विश्लेषण करा
 - १) बँक, बँकर किंवा बँकिंग या शब्दांचा नावामध्ये समावेश न करता एखादी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू शकते का ?

२) भारताबाहेर स्थापन झालेली विदेशी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू इच्छिते व त्याकरिता रिझर्व्ह बँकेकडे परवान्याकरीता अर्ज करते. परंतु त्या देशाचे शासन भारतीय बँकिंग कंपन्यांना शाखा उघडण्यास अनुमती देत नाही.

क) दिनांक १५ जानेवारी २०२२ रोजी दिलेला रु. २,००,००,००० (रुपये दोन कोटी मात्र) या रक्कमेचा धनादेश दिनांक १५ फेब्रुवारी २०२२ रोजी बँकेने पुरेशी शिल्लक नसल्याने अनादर करून परत केला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -

१) तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?

२) नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?

२) तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ?

ड) खालील पत्रके देशी पत्रके की विदेशी पत्रके आहेत ते लिहा -

१) न्यूयॉर्कमध्ये देय असलेली न्यूयॉर्कमधील व्यापाऱ्यावर लंडनमध्ये काढलेली हुंडी

२) कर्नाटकातील व्यापाऱ्यावर मुंबईमध्ये काढलेली हुंडी जिचे न्यूयॉर्कमध्ये पृष्ठांकन करण्यात आले आहे.

३) न्यूयॉर्कमध्ये देय असलेली कर्नाटकातील व्यापाऱ्यावर मुंबईमध्ये काढलेली हुंडी

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

(२४)

अ) चलनक्षम पत्रक कायद्याच्या कलम १३८ ते १४१ च्या संदर्भाने धनादेशाच्या अनादरासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.

ब) वचनचिठ्ठी, हुंडी आणि धनादेश यांची तुलना करा व त्यातील फरक स्पष्ट करा.

क) रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये आणि अधिकार यांची चर्चा करा.

ड) बँकिंग कंपन्यांना परवाना देणे, शाखांना परवाना देणे, नवीन शाखांवर निर्बंध आणि विद्यमान शाखांचे स्थलांतरण यासंबंधीच्या बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदींची चर्चा करा.
